

000927-2

Jestliže rozlišíme význam dvou sloves, která se rovněž často zaměňují, totiž „ukazovat se“ a „jevit se“, resp. substantiva „úkaz“ a „jev“, v tom smyslu, že nějaká skutečnost se „ukazuje“ v určité chvíli způsobem, který naprosto není závislý na tom, zda to někdo (něco) registruje, zda někdo přihlíží, zatímco jevit se ona skutečnost může vždycky jen někomu (něčemu, ale s tím opatrně, neboť ono „něco“, jemuž se skutečnost „jeví“, musí být subjekt nějaké úrovně, třeba nízké). Ten „někdo“, jenž je nezbytný k tomu, aby se nějaká skutečnost „jevila“, se aktivně podílí na onom „jevení“ (vyjevování). Když tedy Aristotelés mluví o „tomto zde“ (TODE TI), je to cosi jen zdánlivě jednoduchého a základního; abychom mohli na cokoli ukázat jako na „toto zde“, musíme to již nějak „vykrojit“ z chaosu „dojmů“, jimiž na nás „útočí“ skutečnosti kolem nás. Je pochopitelné, že v případě, kdy víme, co „toto zde“ vlastně jest, když to tedy umíme správně zařadit, je ono „vykrojení“ kvalitnější. A toto zkvalitnění je založeno zejména na našich vědomostech a dřívějších zkušenostech. A opět jako v předchozím případě platí, že musíme rozlišovat mezi tím, co se jeví (a co samo není jevem, neboť to přece není jev, který se jeví), a mezi tím, jako co se nám (nebo vůbec někomu) jeví, čili jak interpretujeme materiál svého vnímání (aisthese). Tato interpretace je něčím jako konstituováním „jevu“, neboť ve skutečnosti se nám ukazuje vždycky jen okamžitá a lokální stránka, a my si ten úkaz musíme nejen nějak vyložit (mj. tím, že konstituujeme resp. spolukonstituujeme příslušný jev), ale my si musíme nějak sjednotit, integrovat hned celou řadu úkazů, a dokonce je porovnat a pak sjednotit s mnoha takovými řadami jinými, takže nezůstáváme nikdy u „tohoto zde“, nýbrž zařazujeme „toto zde“ s mnoha dalšími (podobnými) do jedné (sjednocené) skupiny či třídy. Tímto zařazením, jehož předpokladem je stále postupující, stále přesnější vymezení takové třídy, do níž konkrétní „jev“ zařadíme (a tudíž ustavení takové třídy a další práce na ní) vytváříme vztahy, které nejsou součástí toho, „co“ se jeví (a „co“ se hic et nunc ukazuje), a které nemohou být nějak jednoduše, prostě vyvozeny ani z toho, co se jeví jakožto jev (v podobě jevu, ve formě jevu), nýbrž mají zcela odlišnou povahu a obvykle i strukturu. Povaha a struktura těchto nových vztahů je řečová (a konkrétně jazyková); a řečová struktura a povaha je původně jen narativní (teprve po vynálezu pojmů a pojmovosti se v některých ohledech (a vždy jen částečně) emancipuje z rámce narativnosti a – v řeckém duchu – konstruuje modely skutečností, jimiž se pak zabývá mnohem raději a také účinněji než skutečnostmi samými.

(Písek, 000927-2.)